

RUTHS VEJRSTATION

Skyer & Vand

Forslag til kapitelforside, farveholdning og Illustration

Introduktion

Inden oplæsningen introduceres børnene for en powerpoint hentet ned fra bogens hjemmeside: Billeder af: Grønlandskort - Vejrballon - Barometer - Slædehund - Skytyper: Cumulus skyer - Cumulonimbus skyer - Iskrystaller - Skyskulptur: Bernhardt Smilde - Tågeinstallation: Olafur Eliasson.

Oplæsning af Ruths vejrstation

Oplæsning: Ruth er en meget lang og meget tynd kvinde, som bestyrer og bor på en vejrstation i Østgrønland. Hendes hår er langt og tyndt, hendes næse er lang og tynd, hendes fødder er lange og tynde, ja alt ved Ruth er langt og tyndt. Undtagen hendes briller. De er store med tykke glas. Ruth bor sammen med Qimmeq. Qimmeq er en grønlandsk slædehund og Qimmeq betyder hund på grønlandsk. Qimmeq hedder altså bare hund, og det er måske ikke så opfindsomt, men det ved den jo ikke, så den logrer og er altid glad, når den hører sit navn. Qimmeq kommer i løbet af denne fortælling på sit livs hundeprov, men senere. Som barn blev Ruth kaldt for Brille-Ruth og det er hun til gengæld glad for, at hun ikke bliver kaldt mere.

Ruth bor altså sammen med Qimmeq i Østgrønland. Bare de to. Et stort stenkast uden for den nærmeste større by hvor der er sytten huse. Alle husene er bygget i træ og malet i klare farver. Rød, gul, grøn, blå. Ruths vejrstation er malet i en mellemlå. Hun elsker farven blå. Selv den blå farve hendes lange næse får i kulden, synes hun er pæn.

Men alt det med farverne er lige nu ret ligegyldigt, da det er vinter her på Grønland og mørkt hele dagen. Det er nemlig december. Det er mørkt døgnet rundt, men indenfor i Ruths vejrstation brænder et varmt lys.

Ruth og Qimmeq holder øje med vejret. Eller Ruth gør. Qimmeq gnasker mest på sit gamle sælknoglekødben, som han har haft, siden han var hvalp. Knoglen er ærligt talt ved at være godt gennemgnasket, men Ruth kan ikke få sig selv til at smide den ud, så længe Qimmeq ikke tager den med op i sengen. Så det gør han kun, når hun ikke ser det. For eksempel når hun er ude og sætte vejrballer op. Det er Ruths arbejde - at sende en vejrballon op to gange om dagen.

Ruth sender vejrballon op

Pitstop! Rim & Remser om skyer - reciteres sammen med børnene:

(forsøg: lav vejrballon af let plasticpose, tape, føntørrer)

Flyv opad, balloner flyv op og få styr

på varme og kulde

og cumulus-skyer.

Uhh, dér er en kæmpe,

der vokser sig sort:

En Cumulu-nimbus,

der blæser mig bort !! (Uuiii – alle snurrer / blæser af sted)

Oplæsning: Om morgenen sender hun en lyseblå ballon op og om aftenen en mørkeblå. Men lige meget om det er morgen eller aften, så er der mørkt. Det er nemlig vinter. Ruth er af og til ved at blæse med op, når hun skal sende vejrballoonen afsted. Så kalder hun på Qimmeq, som skynder sig ned fra sengen og ud til Ruth. Så holder hun fast i hans snor og Qimmeq holder fast i sit gamle sælknoglekødben, og så flyver de ingen steder.

Der er specielt to vinde på Grønland, som snildt kan løfte lange, tynde Ruth. Den ene er fønvinden, som kan få temperaturen til at stige, så der pludseligt bliver meget varmere. Den anden er ikke ligeså rar: den hedder piteraqq og er en meget kold vind. Piteraqq betyder “den som angriber dig” og for at være forberedt, hvis hun nu skulle blive angrebet af piteraqqen, laver Ruth hver morgen vejr-gymnastik, så kroppen holdes stærk. Ligesom du ved, at der er tøj til al slags vejr, så er der også gymnastik til al slags vejr.

Pitstop! Bevægelse/ dagens vejr-gymnastik - Stå i en rundkreds ude eller inde:

Gymnastikken starter en stille morgen. Vi strækker os og gør klar til dagens vejrgymnastik. Bevæg dig lige stille rundt som en sommervejrssky, en cumulus humilis. Op på tæerne og gå lige så let som en sky.

Vi går på tæerne som en fin cumulus humilis

I mellemtiden bliver vi væk i tågen. Luk øjnene eller få bind for øjnene. Gå sammen to og to. Hold hinanden i hånden. Gå rundt i tågen og find vej hjem til din plads eller få hjælp.

Vi går rundt i tågen

Vi mærker barken i tågen

I fryser og laver kuskeslag. Når du er kommet dig efter tågen, skal vi være dynamiske kropstornadoer. Nu skal vi have gang i hele kroppen. Bevæg dig som en vild tornado. Drej rundt om dig selv. Hvirvl rundt i hele lokalet. Vi afslutter med en finregnsmassage. Sæt dig sammen to og to og prik finregn på den andens hoved og krop lige så let. Dryp dryp dryp.

Vi masserer finregnen ind i sidekammeraten
Vejrgymnastikken er slut for i dag.

Vi mærker finregn med forstøveren

Oplæsning: Der er kun lige med nød og næppe plads på vejrstationen til at lave gymnastik. Der er et bord, to stole, en seng og et lille køkken. Køkkenet har et gammeldags komfur. Her i vinterkulden står tekedlen klar med dampende varm te. Alt er i blå nuancer. Bordet har en indigoblå dug, sengen har kornblomstblåt sengetøj med hvide skyer og i hundekurven er der et blålilla tæppe, som Ruth har hæklet til Qimmeq. Selv det julepynt Ruth har hængt op er blå. Og lidt sølv. Der er dog én nisse med rød hue. Den sidder højt oppe på lampen, så Qimmeq ikke kan nå den. Qimmeq har nemlig engang gnasket en arm af nissen, så Ruth måtte sy den stakkels nisses arm på igen. Der er også forskellige apparater til at måle vejret med blandt andet et barometer, som Ruth har fået af sin farfar. Et af apparaterne er dog gået endegyldigt i stykker efter en voldsom piteraqa, der kom forbi. Det var i 1970 og siden dengang har nålen der måler vindstyrken sat sig fast og virker ikke mere. Dengang var byen lige ved at blive nedlagt.

På væggene er der 27 billeder. Et for hver slags skytype, der findes. Der er fjerskyer, som er lange og tynde ligesom Ruth selv. Der er lammeskyer, tågeskyer, regnskyer og blomkålsskyer og alle de andre. Ruth er så vild med skyer, at hun trykker gavepapir med skyer på til gaverne til familien derhjemme i Danmark. Og baggrunden skal naturligvis være yndlingsfarven blå.

Pitstop! Visuel opgave/ trykning af Ruths sky-gavepapir

Materialer til de visuelle opgaver i Ruths vejrstation

Baggrunden males blå til Ruths gavepapir. Børnene klipper cumulusskyer de selv har tegnet ud i mosgummi og trykker dem efterfølgende på gavepapiret

De færdige stykker Cumulus-gavepapir

Oplæsning: Her om vinteren gør det hende i godt humør at se på skyerne og mange af dem minder hende om Danmark, hvor hun kommer fra. I Danmark er vi nemlig smadderheldige at have alle mulige slags vejr der kommer forbi, derfor har vi også så mange forskellige typer skyer. Den vildeste sky er en cumulusnimbus, skyernes rolls royce. Cumulusnimbus er Ruths yndlingsord. Det er det latinske ord for en stormsky. Cumulusnimbus siger hun tit højt for sig selv mindst en gang om dagen. Eller smager på det. Hun synes, at det smager lidt af stærk lakrids.

Vi trykker gavepapir med tordenvejrsskyen Cumulusnimbus

Der er koldt på Grønland. Selvfølgelig mest om vinteren. Så det er ikke derfor, Ruth bor på Grønland. Hun er fra Solskinsøen Bornholm, så hun er ikke specielt vild med kulde. Men hun nyder den klare luft, der gør at, hun kan se langt. Om sommeren går hun op på fjeldet lige netop for at se langt. Om sommeren trækker isen sig tilbage og Grønlands eneste kendte tåge dukker op: Havgusen.

Pitstop! Fysikforsøg/ Lav forsøg med vanddamp/ tåge. Forskellige former af vand.

Vi danner tåge af varmt vand og is.

Koglen har lukket sig sammen efter at have ligget i vand. Den beskytter sine frø.

Vi tester vands overfladespænding

Oplæsning: Ruth ser normalt ikke så godt. Det er derfor, hun har de der store tykke briller. Det er derfor, hun blev kaldt Brille-Ruth hjemme på Bornholm. Alle kaldte hende Brille-Ruth undtagen Hans. Hans kunne ikke høre så godt, og hun så ikke så godt. Men sammen kunne de alt. Hans kunne også godt lide at kigge op mod himlen ligesom Ruth og finde skyer, der forestillede noget: En dinosaur, der blev til en kaktus, der blev til et hjerte. Det bedste de vidste var at gyngede ved siden af hinanden og forestille sig, at de gængede ind i himlen, ind i skyerne og nærmest kunne røre ved dem. At røre ved regnbuen, der det nyligt havde regnet.

Pitstop! Filosofi-lektion fysik (fænomener, mønstre) / Sæt dig i en rundkreds med børnene:

Hvilke ting er kolde?

Hvilke ting er varme?

Hjemmeopgave: Læg dig ud på græsset en sommerdag med dine venner eller familie. Se på skyerne drive afsted. Hvad ligner de?

Oplæsning: Nu aner Ruth ikke, hvor Hans er henne i verden, eller om han stadigvæk kigger op mod himlen ligesom hun. Hun ville godt vise Hans, hvor god hun er blevet til at forudsige vind og vejr bare ved at kigge på skyerne. Og hvor god hun er blevet til at lytte i mørket. Pivende hvæsende lyde, og det giver Ruth et hint om, at en ny piteraqa er på vej. Ikke et vejr at være ude i for mand eller mus. Der er heller ingen mus derude, det ved Ruth, men måske er

der en mand derude? Ruth skutter sig og går indenfor og lukker døren i for vinden. Hun er ved at trykke gavepapir til alle de julegaver hun skal nå at sende ned til hendes familie i tide. Hun går til og fra hendes yndlingsdigt om vindstyrker.

Gløggen damper i koppen, dampskyer hvirvler op og Qimmeq savler over sit sælknøglekødben. Radioen spiller grønlandske julesange og alt ånder fred. Når Ruth kigger ud af vinduet, er der intet at se. Kun lyde. Som en helt hold ensomme slædehunde tuder vinden udenfor. Temperaturen er faldet.

Men pludselig spidser Qimmeq alligevel ører og gør og løber hen og skraber på døren. Ruth prøver at berolige ham, men det er helt umuligt. Qimmeq vil ud. Og nu synes hun også, at hun kan høre noget eller er det bare noget, hun bilder sig ind? Hvem hulen er gået ud i det vejr. Det kan ikke være en grønlander, der er dum nok til det! Ruth tager sin blå frakke på og åbner døren ud til piteraqqen og mørket. Hun kan ikke se en hånd for sig - hun kunne ligeså godt gå ud med lukkede øjne.

Men med det samme Ruth kommer ud, kan hun høre en stemme tæt på, men lyden kommer og går. En der er faret vild. Det er en mand, kan hun høre. Hun råber tilbage for at berolige manden, men det virker ikke som om, han kan høre hende. Ruth råber igen så højt hun kan, men det virker stadig ikke, som om manden hører hende. Han lyder mere og mere fortvivlet og lidt bange,. Ruth kan ikke orientere sig i snestormen, men det kan Qimmeq og han trækker afsted med Ruth, så hun falder så lang hun er og knalder næsen ned i en frossen hundelort, der ligger under sneen. Ruth spytter sne ud af munden og råber: Av for den!.

Ruth kommer op på knæ og Qimmeq slikker hende i ansigtet for at sige undskyld og så lyder stemmen igen. HALLØJ! råber han. Og Ruth kan nu høre, at det er en der kommer fra Bornholm ligesom hende selv. Ja, det kan godt være, at hendes øjne ikke er så gode, men hendes ører fejler ikke noget. Og Qimmeq og hende bevæger sig ud i retningen af stemmen. Ruth binder hundesnoren fast til huset og følger den. Ruth ømmer sig. Det føles som om, at hun er fuld af blå mærker og godt nok kan hun godt lide farven blå men ikke som udsmykning på hendes krop. Det føles, som om de går meget langt og i meget lang tid i stormvejret. Hun kender Blomsterdalen og ved, at det er den retning, hun er gået. Manden er faret vild i Blomsterdalen.

Pitstop! Bevægelse/ Redningsaktion Hans. Vi går udenfor.

Det sner på Grønland. Hans er ude i snestormen, i piteraqqen. Børnene trækker Hans ud af piteraqqen

Børnene deles op i to hold og laver tovtrækning for at få Hans ud af piteraqqen. Det sner på dem.

Oplæsning: Endelig finder de den råbende og åbenbart døve mand som har sat sig på et stort klippefremspring, han holder så krampagtigt fast i, at man skulle tro, han var bange for, at det væltede. Han får et lettere chok, da Ruth og Qimmeq dukker op ud af det rene ingenting. Qimmeq får dem alle sikkert tilbage til vejrstationen ved at bruge sin gode næse. Og først der indenfor i varmen (hendes gløgg er blevet kold men ellers er der dejligt varmt) kan hun se, hvem det er, de har reddet ud af snevejret. Eller det ligner i hvert fald... Hans. Hendes barndomsven Hans. Og det ER Hans, og han får en kæmpekrammer. Først af Ruth og så af Qimmeq, som slikker ham begejstret i ansigtet. Og de snakker - eller nærmere råber til hinanden, for det viser sig at Hans har tabt sit høreapparat i sneen - og Hans giver Ruth plaster på næsen, som har fået sig et ordentlig slag efter turen i den frosne hundelort. Ruth er meget nysgerrig efter at høre, hvad Hans laver her på disse ydre kanter. Det viser sig, at Hans også stadigvæk kigger op mod himlen. Hans fotograferer nemlig snefnug med sit mikroskop-kamera. Et snefnug er nemlig ikke bare et snefnug. Snefnug er iskrystaller, der dannes i luften, mens de daler ned, og de er stort set altid forskellige. Og han har hørt at lige omkring vejrstationen skulle der være nogle helt specielt smukke snefnug. Da han tog afsted i morges var vejret fint. Hans fortæller, at han havde fanget et meget fint eksemplar af et snefnug på sin linse, da han tabte sit høreapparat, og mens han ledte efter det, blev vejret værre og værre.

Pitstop! Visuel opgave/ Lav snefnug til Hans i perleplader

Oplæsning: Næste dag er det meget koldt. Så koldt at man kan blæse sæbebobler, som forvandler sig til glaskugler der svæver igennem luften (lav sæbebobler med børnene). Qimmeq løber efter og prøver at fange dem men de splintres bare hans varme hundesnude rører ved dem. Da de kommer ind igen, fortæller Hans, at hans største ønske er at komme op i himmelen og fotografere. Tænk hvis han kunne fange et snefnug lige i det sekund, den blev dannet. Ruth tænker længe over Hans ønske. Hun mener nok, at hun kan hjælpe ham. Ruth gør vejrballon klar. Ruth spørger Hans, om han er klar. Det er han. Han har masser af varmt tøj på og sit kamera om halsen. Så venter de til det helt rette øjeblik. Hans holder vejrballon, og pludselig kommer vinden og fejer Hans og ballonen op fra jorden. På ryggen har han en faldskærm, så han kan komme ned igen. Ruth holder fast i Qimmeq som holder fast i sit sælknoglekødben. Så er han væk.

Men Hans har lovet at komme tilbage inden jul. Og det løfte holder han. Juleaftensdag banker han på døren. Ruth giver ham et nyt høreapparat i julegave. Og Hans giver Ruth et indrammet billede af det smukkeste snefnug, hun nogensinde har set. Qjimmeq får et nyt gnaveben. Som årene går kommer der flere og flere billeder af snefnug op på Ruths vægge. Eller nu er det ikke bare Ruths vægge. Nu er det Ruths og Hans vægge. Der er ikke meget plads men de kan lige være der. Og Qjimmeq ligger kun i deres seng med sit gnaveben, når de ikke ser det.

SLUT

Ide Henriette Brun

Fortælling Betina Birkjær

Rim & Remser Lotte Salling